

NAVEDENA LITERATURA

A Systems Analytic Approach to Economic Geography, Commission of College Geography Publication No 8, Washington, D.C.: Association of American Geographers, 1968.

Ginsburg, Norton, "Natural Resources and Economic Development," *Annals of the Association of American Geographers*, XLVII, September, 1957, pp. 197-212.

Kromm, David E., "The Creation, Utilization and Depletion of Resources as Cultural Phenomena," *The Journal of Geography*, LXVII, November, 1968, str. 462-465.

Marsh, George P., *Man and Nature: or Physical Geography as Modified by Human Action*, New York: Charles Scribner, 1864.

Parson, Ruben L., *Conserving American Resources*, Second edition, Englewood Cliffs: Prentice-Hall, Ind., 1964.

Schwendeman, J.R., ed., *Directory of College Geography of the United States: Academic Year 1964-1965*, Lexington, Kentucky: The Association of American Geographers, Southeastern Division, April, 1965.

Schwendeman, J.R., Sr., and J.R. Schwendeman, Jr., eds., *Directory of College Geography of the United States: Academic Year 1968-1969*, Richmond, Kentucky: Association of American Geographers, Southeastern Division, April, 1969.

Smith, J. Russell, *Men and Resources; A Study of North America and its Place in World Geography*, New York: Harcourt, Brace and Company, 1937.

Zimmermann, Erich W., *World Resources and Industries: A Functional Appraisal of the Availability of Agricultural and Industrial Resources*, New York: Harper & Brothers Publishers, 1933.

Zvezdana Knez-Šterbenc

Delo v geografskih krožkih - primer krožka na celjski gimnaziji

Geografski krožek deluje na celjski gimnaziji od 1. 1957. Rodil se je na dijaško pobudo. Dijaki so bili pripravljani gledati slikovni material tudi izven redne učne ure. Zato smo se začeli sestajati vsak četrtek ob 6^h (zaradi vozačev). Kmalu zatem so se prijavili dijaki sami, da bi na podlagi prospektov in slikovnega materiala obdelali kakšno temo iz regionalne geografije. Pripominjam, da takrat še nismo imeli diafilmov. Ker takrat na gimnaziji še ni delovalo toliko krožkov, zato smo se sestajali vsak teden. Sedaj se sestajamo vsak drugi teden, in sicer 7. učno uro. Geografski krožek je vključen v redni program izvenšolskih dejavnosti. Na šoli, ki ima 28 oddelkov z 850 dijaki, deluje 20 krožkov, klubov in društev. Dijaki se vključujejo po interesnih sferah v različne krožke.

Geografski krožek obiskujejo zainteresirani dijaki iz razredov, kjer poučuje mentor; manjša je udeležba iz

ostalih razredov. Tudi pri drugih krožkih je opaziti enak pojav. Krožek obiskuje od 15 do 60 ali celo več dijakov iz vseh letnikov. Udeležba je odvisna od teme, predavatelja, primerne propagande in reklame.

Nekaj dni pred sestankom obesimo na določeno mesto oglasno tablo, na katero napišemo naslov teme, čas predavanja in ime predavatelja. Na dan sestanka še po zvočniku opozorimo dijake na predavanje. Opazili smo, da je obisk največji takrat, kadar mentor in njegovi kolegi v razredih objavijo predavanje, obrazložijo temo in predstavijo predavatelja. Pomemben je tudi ilustrativni material. Najbolj pritegnejo barvni diapozitivi, barvni filmi in slike. Samo predavanje, brez slikovnega materiala, se zdi dijakom suhoparno.

V vsakem razredu imamo enega ali več dijakov, ki kažejo večjo razgledanost in zanimanje za geografijo.

Pri pouku se pojavi zanimiva téma ali problem, ki ga v redni uri ne moremo obdelati. Takrat se mentor dogovori z zainteresiranim dijakom za témo, ki bi jo najpripravil za geografski krožek. Svetuje mu tudi literaturo, včasih pa si jo preskrbi ta kar sam, najčešče v študijski knjižnici. Sporazumno določita rok, ki je vedno primerno dolg, tudi 2 - ali 3 - mesečen. Pripravljeno je tudi nadomestilo, za slučaj, da bi predavatelj zbolel. Če zaradi drugih razlogov predavanje odpade (športni dan, praznik, proslava), je drugič udeležba že slabša. Dijaki imajo radi stanovitnost v delu.

Vsak krožek ima svoj dijaški odbor, profesor je mentor krožka. Dijaški odbor geografskega krožka sestavljata predsednik in tehnično vodstvo. Predsednik pomaga mentorju pri "snubljenju" predavateljev in vodi evidenco o predavanjih in udeležencih. Te podatke želi mladinska organizacija, da ima pregled nad udeležbo v izvenrazrednih dejavnostih. Predsednik krožka poroča na mladinskih sestankih gimnazije o delu geografskega krožka. V tehničnem vodstvu sta navadno dva dijaka, ki ravnata z epidiaskopom in diaprojektorjem.

Najbolje je, da je predavanje v prostoru, ki se dá popolnoma zatemniti. Od zatemnjenosti prostora je namreč odvisen učinek barvnih ilustracij.

Dijak predava prosto. V oporo mu je lahko list s podatki. Nikoli ne doseže zaželenega učinka, če predavanje bere. Uspe le tisti, ki se dobro pripravi in samozavestno in prepričevalno nastopa. Nastopi imajo tudi to prednost, da se dijaki navadijo pred poslušalci sproščeno govoriti in se tako otresejo treme. Ilustrativni material (diafilme, diapozitive, slike, grafikone, diagrame) pokaže predavatelj sproti ali pa po zaključku, kakor je pač primernejše. Če je predavanje dobro pripravljeno in prepričljivo podano, dijaki radi kaj povprašajo. Dostikrat pa zmanjka časa za diskusijo.

Krožek deluje od srede septembra do konca maja. Maja meseca pošlje mentor krožka poročilo Prirodoslovnemu društvu v Ljubljani, ki zbira poročila o dejavnosti bioloških in geografskih krožkov za vso Slovenijo. V začetku junija priredi Prirodoslovno društvo za mentorje in najbolj prizadevne krožkarje brezplačno poučno ekskurzijo, ki je vedno odlično pripravljena. O tej ekskurziji udeleženec navadno predsednik - poroča na geografskem krožku. Pred zaključkom delovanja krožka

priredi mentor enodnevno strokovno ekskurzijo za vse dijake - predavatelje in vse stalne obiskovalce. Ker je to zanje nagrada, uprava šole dodeli denarno pomoč, s katero pa le delno krijemo stroške za vožnjo. Zdi se mi, da bi morala biti brezplačna, a je denarne podpore vedno manj. Obiščemo manj znane predele agrarno zaostalo Kozjansko, Pohorje, koroško regijo, samotne kmetije) ali pa Ljubljano (geografski muzej, planetarij).

Poročila o delovanju krožkov objavlja gimnazijsko "Letno poročilo", o geografskem krožku pa tudi "Geografski obzornik".

Dijaki najraje poslušajo turistične teme, reportaže o potovanjih ali počitniških bivanjih v inozemstvu. Sodelujejo tudi profesorji, ki radi potujejo in imajo na voljo uspele diapozitive. Predavajo tudi naši bivši dijaki, ki kot študentje potujejo (USA, SZ, Japonska, Brazilija). Naši dijaki hodijo v počitnicah k sorodnikom, znancem, na mednarodna športna tekmovanja ali na delo. Radi se odzovejo našemu povabilu in na krožku poročajo o svojih popotnih vtisih.

Zelo pritegnejo predavanja o lepotah Slovenije in Jugoslavije. Privlačna so predavanja o planinah, posebno če predavajo znani planinci in alpinisti (Himalaja). Poslušalce zanimajo tudi teme iz regionalne geografije, zlasti tiste, ki so najbolj aktualne. Izrazito politične teme obravnava klub OZN. Dijaki radi poslušajo predavanja iz demogeografije, zlasti o manj znanih, a zanimivih ljudstvih in rasah, ki jih v rednih urah ne utegnemo podrobneje obdelati (Eskimi, Tibetanci, Indijci, Japonci, Laponci). Opisujejo njihovo življenje, borbo z naravo, šege, navade, verstva. Iz obče geografije so vabljive teme za prvošolce o vulkanih in meteoroloških pojavih. Vsako leto izberemo tudi nekaj tem o soncu, osončju, luni, vesolju.

Na krožku želimo s pestrim programom pritegniti čim širši krog dijakov. Specializirane in izrazito geografsko poglobljene teme obravnavamo namreč pri praktičnih znanjih v 3. in 4. razredu. Geografski krožek pa dopolnjuje redno šolsko delo tako, da dijaku na prijetnejši način širi geografsko znanje in obzorje.

Zvezdana Knez-Šterbenc,
mentor geografskega krožka